

Ortaokul Ö?rencileri ?çin Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Ö?rencileri ?çin Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28424>

Özet

Ortaokul Ö?rencileri ?çin Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i (OÖEDÖ), **ortaokul ö?rencilerinin ele?tirel dü?ünme e?ilimlerini** güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmek amacıyla 2021 y?l?nda Y?ld?r?m-Döner ve Demir tarafından geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Ölçek, ö?rencilerin sorgulay?c?, analitik ve mant?ksal dü?ünme süreçlerine olan yatk?nl?klar?n? ve tutumlar?n? belirlemeyi hedefler. Bu geli?tirme çal??mas?, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve yüksek **psikometrik özelliklerini** ortaya koymak için kapsaml? geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içermektedir.

Geli?tirme süreci, özellikle Türkiye ba?lam?nda ortaokul seviyesindeki ö?rencilerin bili?sel ve duyu?sal özelliklerine uygun bir ölçüm arac? ihtiyac?na yan?t vermek üzere tasarlanm??tır. Ölçe?in elde edilen sonuçlar?, e?itim ara?t?rmalar?nda ve pedagojik de?erlendirmelerde ö?rencilerin ele?tirel dü?ünme e?ilimlerini saptamak için önemli bir kaynak sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ele?tirel Dü?ünme, Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi, Ortaokul Ö?rencileri, Psikometrik Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Y?ld?r?m-Döner, S., Demir, S.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, **Türkiye'deki ortaokul ö?rencilerinin** (genellikle 5. s?n?ftan 8. s?n?fa kadar) ele?tirel dü?ünme e?ilimlerini standart ve bilimsel yöntemlerle ölçebilecek, kültüre özgü, geçerli ve güvenilir bir enstrüman sunmaktır. Ölçek, ö?rencilerin bilgiyi sorgulama, kan?tlar? de?erlendirme ve ak?l yürütme süreçlerine kar?? ne kadar istekli olduklar?n? belirlemeye odaklanm??tır.

Ölçek, e?itim ara?t?rmalar?nda ö?rencilerin bili?sel geli?im düzeylerini saptamak, ele?tirel dü?ünme becerilerini art?rmaya yönelik e?itim programlar?n?n etkilili?ini de?erlendirmek ve bu alandaki bireysel farklılıklar? incelemek için bir tan? araç? olarak kullan?labilmektedir. Ölçe?in geli?tirilmesi, mevcut uluslararası araçlar?n yerel kültüre adaptasyonundan do?an zorluklar? a?may? hedeflemiştir.

Yap?

Ölçek, psikolojide ve e?itim bilimlerinde merkezi bir rol oynayan **Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi**

(Critical Thinking Disposition) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin sadece dü?ünme yetene?ini de?il, ayn? zamanda dü?üncelerini mant?ksal, yans?t?c? ve ?üpheci bir biçimde analiz etme, de?erlendirme ve sonuç ç?karma eylemine kar?? gösterdi?i motivasyon, tutum ve isteklili?i ifade eder.

Ele?tirel dü?ünme e?ilimi genellikle aç?kl?k, sistematiklik, merak, hakikat aray???, analitiklik ve özgüven gibi alt boyutlar? içerir. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda bu genel yap?ya uygun olarak, ortaokul ö?rencilerinin geli?im düzeyine özgü alt boyutlar tan?mlanm?? ve faktör analizleri ile ampirik olarak do?rulanm??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas? kapsam?nda kapsaml? bir geçerlik analizi yap?lm??t?r. Bu analizler, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen teorik yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini gösteren **yap? geçerli?i** (Construct Validity) ve kapsam geçerli?i (Content Validity) üzerine odaklanm??t?r. Kapsam geçerli?i için, alan?nda uzman akademisyenlerin görüşleri al?narak ölçek maddelerinin ilgili yap?y? yeterince temsil edip etmedi?i belirlenmi?tir.

Yap? geçerli?i ise hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullan?larak incelenmi?tir. Bu faktör analizleri, ölçe?in teorik olarak varsayılan çok boyutlu yap?s?n?n ampirik verilerle uyumlu oldu?unu kan?tlamay? amaçlam??t?r. Orijinal makale, model uyum indekslerinin (örne?in, RMSEA, CFI) ölçe?in kabul edilebilir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu gösterdi?ini belirtmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, ölçüm sonuçlar?n?n tutarlılı??n? ve kararlılı??n? de?erlendirmek amacıyla incelenmi?tir. ?ç tutarlılık güvenilirlik analizinde, ölçek maddelerinin homojenli?ini gösteren **Cronbach Alfa** katsay?s? hesaplanm??t?r. Elde edilen yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? tutarlı bir biçimde ölçtü?ünü göstermektedir.

Ek olarak, ölçe?in zamana kar?? puanlar?n?n kararlılı??n? belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik çal??malar? da yap?lm??t?r. Bu analizler, kısa bir zaman aral??nda ayn? ö?rencilerden al?nan puanlar?n yüksek korelasyon gösterdi?ini ve dolay?s?yla ölçüm arac?n?n kararlı oldu?unu do?rulamaktadır. Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?ma uygun oldu?unu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ortaokul Ö?rencileri ?çin Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i'nin yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla iki a?amalı faktör analizi yürütülmü?tür. İlk a?amada, ölçe?in kaç alt boyuttan

olu?tu?unu belirlemek için **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) kullan?lm??t?. AFA sonuçlar?, ölçe?in kuramsal çerçevesine uygun ve yorumlanabilir faktör yap?lar?n?n ortaya ç?kt??n? göstermi?tir.

?kinci a?amada ise, AFA ile elde edilen faktör yap?s?n?n farklı bir örneklemede do?rulan?p do?rulanmad??n? test etmek amacıyla **Do?rulamalı Faktör Analizi** (DFA) uygulanm??t?. DFA sonuçlar?, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n iyi uyum indekslerine sahip oldu?unu ve bu yap?n?n teorik beklentilerle örtü?tü?ünü desteklemektedir. Bu analizler, ölçe?in güçlü bir yap?sal temele sahip oldu?unu kan?tlam??t?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Likert-Type Rating Scale)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ortaokul Ö?rencileri (Middle School Students)

Age Group: Genellikle 10-14 ya? aras?

Population Details: Türkiye'deki çe?itli ortaokullarda ö?renim gören ö?renciler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Questionnaire)

Anahtar Kelimeler

E?itim Psikolojisi, Bili?sel Geli?im, Ele?tirel D?ünme Becerileri, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Cronbach Alfa, Faktör Analizi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?

Affiliation Email addresses: seyhanyldrm08@gmail.com

Correspondence Address: Seyhan Y?ld?r?m Döner (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçek, Y?ld?r?m-Döner ve Demir taraf?ndan **2021** y?l?nda geli?tirilmemi?tir. Ölçe?in akademik veya

ticari amaçlarla kullan?m?, telif haklar? ve izin süreçleri hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Seyhan Y?ld?r?m Döner ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal geli?tirme makalesine ve PDF belgesine eri?im mümkündür. Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [ortaokul-ogrencileri-icin-elestirel-dusunme-egilimi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Y?ld?r?m-Döner, S. ve Demir, S. (2021). Ortaokul Ö?rencileri ?çin Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?inin geli?tirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Pamukkale Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, 1-31. doi:10.9779.pauefd.823427

Ortaokul Ö?rencileri ?çin Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?e ait maddeler, kaynak makalede yer almaktadır ve bu içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tamam?na eri?im için yukarıda belirtilen referans makalenin incelenmesi veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.